

แนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษา ขบวนการประชาธิปไตยใหม่

ณัฐจินันท์ นันทะเสนา^๑

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเงื่อนไขที่นำมาสู่การรวมกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ และศึกษาแนวทางในการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานของกลุ่ม รวมถึงศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย การตีความจากข้อมูล การจำแนกชนิดของข้อมูลโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของนักศึกษามีเงื่อนไขมาจากลักษณะทางด้านการเมืองและทางสังคม ซึ่งสมาชิกของกลุ่มมีแนวคิดทางการเมืองที่ชัดเจนในด้านการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย มีจุดร่วมสำคัญคือระบบการเมืองควรเป็นไปตามกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานของกลุ่มยึดหลัก 5 ประการ ได้แก่ ประชาธิปไตย ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม สิทธิมนุษยชน และสันติวิธี ทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายนอก เช่น การตรวจสอบและควบคุมจากรัฐบาลคสช. การถูกข้อมูลเท็จจากฝ่ายตรงข้ามมาโจมตี ปัจจัยภายใน เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษยังไม่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมไม่มีความน่าสนใจ ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมให้หลากหลาย ไม่มีมวลชนในการสนับสนุนการทำกิจกรรม การยึดวัฒนธรรมปัจเจกบุคคลที่มากเกินไปของสมาชิกในกลุ่ม และปัญหาการใช้สื่อออนไลน์ในระยะยาว

คำสำคัญ: การเคลื่อนไหวทางสังคม นักศึกษา ขบวนการประชาธิปไตยใหม่

^๑ นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: kifzyjibii23@gmail.com
วันที่รับบทความ: 24 ธันวาคม 2563 วันที่แก้ไขบทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2564 และวันที่ตอบรับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2564

Social Movements of The Student Group Called “New Democracy Movement”

Nattinan Nantasena^a

Abstract

The study of Social Movements of The Student Group Called “New Democracy Movement” aims at 1) studying the conditions that led to the integration of a new democracy movement, 2) studying guidelines for the movement and operation of the group, and 3) studying the problems and obstacles in the group's operations. The research was undertaken based on the qualitative research comprising of documentary study, participant observation, in-depth interview. Data were verified through a triangular authentication method. Data analysis was made use of analytic induction methods, data interpretation and classification by using related concepts and theories.

The research found that student integration is conditioned based on both political and social aspects in which members of the group clearly support democracy. Their shared attitude is that the political system should be based on democratic political processes. The movement and operations stick with five main principles including democracy, justice, participation, human rights, and peaceful means. The external factors that became their problems and obstacles were the government and NCPO's monitoring and controlling of their movement, and the attacking from opponents' bogus information. The internal factors that made them difficulty to achieve their mission include inefficient English communication, the lack of colorful and creativity political activities, the shortage of mass support, unnecessary dependent on individual members' ways of work, and the long-term problems of using online media.

Keywords: Social Movements, Student, New Democracy Movement

---

^a Master Student, School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration,
E-mail: kifzyjibii23@gmail.com

บทนำ

ระบอบประชาธิปไตยถือได้ว่าเป็นระบอบการปกครองที่มีหลักการสำคัญในแง่ที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการยึดหลักการของเสียงข้างมากแต่ก็มีการให้ความสำคัญกับเสียงข้างน้อย (Chueathong, 2011) สำหรับประเทศไทยการปฏิวัติประเทศในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดย “คณะราษฎร” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศทำให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เกิดการเลือกตั้ง มีการขยายตัวของระบบการศึกษา เพิ่มสิทธิและบทบาทให้ประชาชนมากขึ้น (Kasetsiri, 2001) อย่างไรก็ตามลักษณะการเมืองของประเทศไทยหลังการปฏิวัตินั้นไม่ได้เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ เพราะอำนาจบางส่วนอยู่กับผู้นำทางการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ ซึ่งมีความขัดแย้งกันในด้านนโยบายและการแย่งชิงกันทางผลประโยชน์ นำไปสู่เหตุการณ์ทางการเมืองในครั้งต่าง ๆ อีกมากมาย (Ponjarern, 2011) ทั้งนี้ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถือเป็นชัยชนะของภาคประชาชนที่มีนักศึกษาเป็นแกนนำหลักและถือเป็นการเคลื่อนไหวในลักษณะเป็นขบวนการ ที่นำโดยศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (Phumarin, 2017) โดยกลุ่มขบวนการนักศึกษาในกรอบเดิมที่ก่อตั้งมาตั้งแต่หลังช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเหมาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในหลายประเด็นโดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับชนบท ด้วยแนวคิดการเปลี่ยนแปลงสังคมต้องเริ่มที่ชนบทก่อน กิจกรรมเน้นไปที่การลงพื้นที่ชนบทเป็นสำคัญ มีทั้งการศึกษาวิถีชุมชนและการร่วมเคลื่อนไหวต่อสู้ และกลุ่มขบวนการนักศึกษารูปแบบใหม่มีบทบาทสำคัญในด้านการปลุกจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่ผ่านการวิพากษ์วิจารณ์สังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำหนังสือ ทำหนังสือ สั้น ละครเวที แสดงดนตรี แม้บางกิจกรรมจะไม่มีเป้าหมายในการต่อสู้ทางการเมืองที่ชัดเจน แต่ก็ล้วนเป็นกิจกรรมที่ทำทลายสังคมและแนวคิดกระแสหลักในสังคม (Keyunwan, 2006, pp. 239-242) กลุ่มนิสิตและนักศึกษามีบทบาททางการเมืองเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทั้งผู้นำกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ด้วยพลังของนักศึกษาที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีแนวทางความคิดที่หลากหลาย เป็นช่วงวัยที่มีความกระตือรือร้นต่อสิ่งรอบข้าง รวมถึงเมื่อเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นทำให้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติในหลายประเด็นที่กำลังเป็นกระแสในสังคม ส่งผลให้พลังของนักศึกษากลายเป็นพลังการเคลื่อนไหวหนึ่งที่สำคัญของสังคมในปัจจุบันอีกด้วย

กระแสการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิตและนักศึกษาในประเทศไทย เริ่มมีบทบาทมากขึ้นอีกครั้งหนึ่งหลังจากการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้มีการจัดงานครบรอบหนึ่งปีของการทำรัฐประหารโดยกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy Movement - NDM) ที่เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มนักศึกษาจากหลายมหาวิทยาลัย มีการแสดงออกทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ใน

หลายพื้นที่ การแสดงออกและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ เป็นการสร้างความท้าทายต่ออำนาจรัฐบาลทหารหรือเป็นความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้าต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในสังคม จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่นำไปสู่การเลือกศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ โดยตั้งคำถามการวิจัยกับประเด็นนี้ว่า อะไรคือเหตุและผลของการรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงออกและเคลื่อนไหวทางการเมือง และในการเคลื่อนไหวครั้งต่าง ๆ มีหลักการและแนวทางอย่างไรในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ภายใต้การดำเนินงานมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำมาสู่การรวมกลุ่มของนักศึกษากลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม แนวคิดการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย และแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคพลเมือง ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม

ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิมที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมในช่วงก่อนที่ จะพัฒนาทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นแนวคิดที่เน้นอธิบายภายใต้ทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ ซึ่งมีอิทธิพลในการอธิบายปรากฏการณ์การรวมกลุ่มทางการเมืองที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วง ทศวรรษที่ 1940-1950 (Pintoptaeng, 2009) ซึ่งพฤติกรรมรวมหมู่ หมายถึง กระบวนการทางสังคม หรือเหตุการณ์ซึ่งไม่ได้ดำรงอยู่ในโครงสร้างสังคมปกติ ได้แก่ กรอบของกฎหมาย ขนบประเพณี และ สถาบันทางสังคมต่าง ๆ และเกิดขึ้นในลักษณะปัจจุบัน โดยพฤติกรรมรวมหมู่ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับรู้ หรือตกลงกันไว้ล่วงหน้า ไม่มีบรรทัดฐานของสังคม ไม่สามารถหาโครงสร้างของความสัมพันธ์ทางสังคมได้ แน่นนอน และไม่สามารถรู้ได้ว่าใครจะทำอะไร (Khunchaimang, 2012)

ทั้งนี้ในงานของ McAdam, D. เรื่อง “Political Process and the Development of the Black Insurgency, 1930-1970” (1999 อ้างถึงใน Khunchaimang, 2012, pp. 18-19) ได้บอกถึง จุดอ่อนของการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวดั้งเดิม 4 ข้อ ได้แก่ 1) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเกิดขึ้น จากการตอบสนองต่อความเครียดที่อ ไม่ยืดหยุ่น (Response to Strain) ของระบบสังคมเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น

เป็นเฉพาะกรณี 2) การอธิบายความไม่พอใจของปัจเจกที่อยู่เบื้องหลังความวุ่นวายทางสังคม (Social Insurgency) เป็นการวิเคราะห์ที่ละเอียดการอธิบายถึงการรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นพลัง 3) ทฤษฎีดั้งเดิมละเลยการสร้างตัวชีวิตของเงื่อนไขทางจิตวิทยาเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับการไม่เข้าร่วมเคลื่อนไหว และ 4) ทฤษฎีดั้งเดิม เชื่อว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากจิตวิทยามากกว่าที่จะเป็นปรากฏการณ์ทางการเมือง

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่

นับตั้งแต่ช่วงเวลาต้นทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา เกิดขบวนการเคลื่อนไหวในประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นอย่างมากมาย เช่น ขบวนการต่อต้านอาวุธนิวเคลียร์ ขบวนการสันติภาพ ขบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขบวนการเรียกร้องให้กลับไปสู่คำสอนดั้งเดิมของศาสนา กลับไปสู่วัฒนธรรม/ภูมิปัญญาดั้งเดิมของตน ขบวนการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ขบวนการสิทธิสตรี ขบวนการสิทธิของคนพื้นเมืองดั้งเดิมในประเทศต่าง ๆ ขบวนการสิทธิของคนรักร่วมเพศ หรือขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้กินอาหารมังสวิรัติ เป็นต้น ขบวนการเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นผลพวงมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษ 1960 ที่เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคม เป็นช่วงเวลาที่มีการเดินขบวนประท้วง ก่อการจลาจล เกิดขบวนการของพวกบุปผาชน (Hippies) ที่ไม่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม/วัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ และขบวนการเรียกร้องสิทธิของคนอเมริกันผิวดำทั่วประเทศที่เรียกว่า Civil Rights Movements เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องทางสังคม เช่น นิวเคลียร์ สิ่งแวดล้อมและสิทธิความเป็นส่วนตัว ซึ่งไม่ใช่ประเด็นปลีกย่อยที่เรียกร้องสวัสดิการจากรัฐ (Welfare State) (Charoensin-olan, 2002)

ทั้งนี้ Pintoptaeng, P. (2009, pp. 135) ได้สรุปลักษณะสำคัญของขบวนการทางสังคมแบบใหม่ ได้แก่ 1) ขบวนการเหล่านี้ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของชนชั้นเดียวกันดังเช่นขบวนการทางสังคมในอดีตที่ทฤษฎีมาร์กซิสต์ได้อธิบายไว้ แต่เป็นการตอบโต้กับปัญหาและความขัดแย้งใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งวางอยู่บนฐานหลากหลายชนชั้น 2) ในขณะที่กรอบทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน การกระทำการรวมหมู่ อยู่ภายในระบบการเมือง แต่การปรากฏตัวของขบวนการทางสังคมแบบใหม่ในสังคมหลังอุตสาหกรรมมีลักษณะเป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องที่ไม่ผ่านกลไกทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เช่น พรรคการเมือง นักการเมือง หรือหวังพึ่งกลไกของรัฐ เนื่องจากความขัดแย้งใหม่ ๆ เหล่านี้สลบซับซ้อนเกินกว่าที่สถาบันทางการเมืองในระบบการเมืองปกติจะจัดการได้ ขบวนการเหล่านี้จึงได้แสวงหากลไกที่จะเปิดช่องทางทางการเมืองแบบใหม่ ที่มากไปกว่าสถาบันและกลไกการเมืองปกติในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน และ 3) ขบวนการเหล่านี้ไม่ได้เรียกร้องเกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มดังเช่นในกรอบของทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ อีกทั้งจุดหมายของขบวนการเหล่านี้ก็ไม่ได้ต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐดังเช่นขบวนการ

ทางชนชั้นที่มุ่งสู่การปฏิวัติ แต่ขบวนการทางสังคมแบบใหม่นี้ต้องการสร้าง “กติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” ช่วงชิงการนำในการสร้างค่านิยมและความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งที่ต่อสู้เรียกร้อง หรือเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในเรื่องนั้น ๆ

ตารางที่ 1: การเปรียบเทียบระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบเก่าและแบบใหม่

	ขบวนการแบบเก่า	ขบวนการแบบใหม่
อุดมการณ์	เน้นทางการเมือง	เน้นทางวัฒนธรรม
สังคม	สังคมทุนนิยมในระยะเริ่มต้น	สังคมทุนนิยมในระดับก้าวหน้า
ระยะเวลา	การเคลื่อนไหวก่อนทศวรรษ 1960	การเคลื่อนไหวหลังทศวรรษ 1960
ผู้เข้าร่วม	ตามฐานของชนชั้น	หลากหลายและข้ามชั้น
การสร้างประเด็น	ประเด็นของชนชั้น	ประเด็นที่หลากหลายและไม่เกี่ยวกับชนชั้น
จุดมุ่งหมาย	ความจำเป็นในการดำรงชีพ	เป็นเรื่องเชิงนามธรรม
การจัดระเบียบองค์กร	รวมศูนย์สู่ส่วนกลางและจัดองค์กรแบบช่วงชั้น	มีรูปแบบของการกระจายอำนาจและมีการเข้าร่วมของคนรากหญ้า
การถือถึงการเปลี่ยนแปลง	การกระทำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับการรวมกลุ่มและการกระทำในเชิงสถาบัน	ปฏิบัติการทำทนาย มีการกระทำทั้งในนามปัจเจกและในนามการรวมกลุ่ม

<Manosmita, Aruna & Bibina, pp. 33 อ้างอิงใน Khunchaimang, 2012>

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองที่มีอำนาจอธิปไตยสูงสุด ประกอบไปด้วยอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ซึ่งเป็นอำนาจของปวงชน ดังนั้นประชาธิปไตยจึงมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ และวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยอมรับในสิทธิ เสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยอาศัยกระบวนการเลือกตั้ง โดยเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และใช้อำนาจทางการเมืองแทน ซึ่งหมายถึงความสามารถที่จะกำหนดและบังคับใช้สิทธิและหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง มีความชอบธรรม ตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย (Suphap, 1987, pp. 53 อ้างถึงใน Duangsawat, 2013, pp. 18) กล่าวได้ว่าประชาธิปไตย ก็คือระบอบการปกครองของรัฐซึ่งมีการบริหารและจัดการอำนาจรัฐที่มาจากเสียงข้างมากของประชาชน โดยประชาชนอาจใช้อำนาจของตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม หรืออาจถือตามคำกล่าวที่ว่า ประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ทั้งนี้สามารถแบ่งประชาธิปไตยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประชาธิปไตยทางตรง เป็นรูปแบบของการปกครองโดยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจใด ๆ ได้โดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยคนกลางหรือผู้ทำหน้าที่

แทนตน และประชาธิปไตยทางอ้อม เป็นการปกครองที่ประชาชนมีหน้าที่เลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน ในรัฐสภาโดยการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ Neumann, S. (1964 อ้างถึงใน Chueathong, 2011) ได้ให้หลักสำคัญเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยไว้ 10 ประการ ได้แก่ 1) อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน (เป็นของปวงชน) 2) ขั้นตอนเลือกผู้นำเป็นไปโดยเสรี 3) ผู้นำมีความรับผิดชอบ 4) ยอมรับหลักความเสมอภาค 5) สนับสนุนพรรคการเมืองมีมากกว่าหนึ่งพรรค 6) เน้นความหลากหลายในชีวิตประจำวัน 7) ไม่กีดกันกลุ่มต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง 8) สำนึกในความเป็นพลเมืองดี 9) ส่งเสริมครรลองทัศน์คติแบบประชาธิปไตย และ 10) เน้นความเชื่อมั่นในความดีของมนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคพลเมือง

Prasoetkun, S. (2009, pp. 140) กล่าวว่า การเมืองภาคประชาชนไม่ใช่การชุมนุมประท้วง ด้านอำนาจรัฐอย่างเดียว แต่เป็นการเมืองแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง (Participation Democracy) ซึ่งครอบคลุมทั้งการเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไปในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน โดยจะเห็นได้ว่าการเมืองภาคประชาชนเป็นเรื่องของการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบการเมืองเปิด ซึ่งหมายถึงระบอบการเมืองที่จะรองรับสิ่งนี้ได้จำเป็นจะต้องมีเงื่อนไขอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ 1) มีการดำรงอยู่ของพื้นที่สาธารณะ (Public Space) สำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีของสาธารณชน เช่น เสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของปัจเจกบุคคลหรือหมู่คณะในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนรวม และ 2) มีการยอมรับโดยกฎหมายถึงสิทธิในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่กระทำโดยสันติ ตั้งแต่สิทธิในการประชุม การชุมนุมประท้วง ไปจนถึงการนัดหยุดงาน หรือปฏิเสธคำสั่งรัฐ ฉะนั้นแล้ว พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงแตกต่างกับพลเมืองในระบอบอื่น ๆ กล่าวคือ พลเมืองในระบอบอื่น ๆ จะเป็นอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้เป็นเจ้าของอำนาจจะกำหนดให้ แต่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเจ้าของประเทศ จึงมีอิสระในการเลือกวิถีชีวิตและมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยอิสรภาพนั้น จะต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมด้วย

ฉะนั้นแล้วตามแนวทางการศึกษาชิ้นนี้ การเมืองภาคพลเมือง จึงหมายถึง การเคลื่อนไหวของประชาชนที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางการเมือง โดยเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ของการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งประชาชนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้โดยตรงในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเมืองภาคพลเมืองนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวในประชาสังคม เพราะการเคลื่อนไหว

ของกลุ่มต่าง ๆ มักมีประเด็นการเรียกร้องที่แตกต่างหลากหลาย รวมทั้งมีการจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐ การถ่วงดุลอำนาจรัฐรวมไปด้วย

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมทั้งรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ แนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มขบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเฉพาะกรณี 2) การสังเกตการณ์ (Observation) โดยเป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างมีระเบียบแบบแผน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการทำการกิจกรรมและการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งนี้จะต้องมีการเข้าร่วมกิจกรรมของทางกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ด้วย เช่น การจัดสัมมนาในกิจกรรมครั้งต่าง ๆ การเดินขบวน การจัดเวทีแสดงความคิดเห็น และ 3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 คน ผ่านการใช้เทคนิคการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาและอดีตนักศึกษามาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ อาจารย์มหาวิทยาลัย และสื่อมวลชน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเงื่อนไขที่นำมาสู่การรวมกลุ่ม แนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม แนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มในการทำการกิจกรรมครั้งต่าง ๆ ทั้งนี้ได้ทำการกำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้าและมีการซักถาม โดยให้สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่เลือกมานั้นมีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนหรือตอบคำถามในฐานะตัวแทนของสมาชิกทั้งหมดได้ ซึ่งในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย มีเหตุผลเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเคยเป็นสมาชิกสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) และกลุ่มอิสระในช่วงการต่อสู้ทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513-2516 รวมทั้งในอดีตเคยทำการกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสื่อมวลชน มีเหตุผลเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นสำนักสื่อแนวหน้า ที่มีหน้าที่ต้องนำเสนอข่าวสารประเด็นต่าง ๆ ให้สังคมได้รับรู้ รวมถึงข่าวสารการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองด้วย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้มาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจดบันทึก และเป็นการจำแนกชนิดของข้อมูลแบบใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) ทั้งนี้มีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) ที่เน้นการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และ การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความแตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

ผลการวิจัย

1. บริบทประชาธิปไตยและการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยเกิดขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เพื่อต้องการให้ประเทศหลุดพ้นจากการอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ รวมถึงเป็นการเสริมสร้างแนวคิดความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในประเทศไทย (Rungthipanon, 2015) แต่ถึงกระนั้น ประเทศไทยก็ยังคงล้มเหลวต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจของระบอบประชาธิปไตยลงไปสู่ประชาชน เนื่องจากต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ซึ่งเห็นได้จากการเกิดการปฏิวัติหลาย ๆ ครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว รวมไปถึงค่านิยมและบรรทัดฐานเดิมของไทยที่อยู่ในรูปแบบของการที่มีผู้อุปถัมภ์ ซึ่งได้รับความสะดวกสบายในรูปแบบของอำนาจหรือผู้หนุนหลัง โดยเป็นรูปแบบของอำนาจที่เกื้อหนุนกันในด้านของผลประโยชน์ (Chuklin, 2017) ด้วยเหตุนี้รูปแบบของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในไทยจึงเป็นแค่เพียงชื่อของรูปแบบเท่านั้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้องเรียกว่าเป็นพลเมืองของประเทศยังไม่มีความเข้าใจได้อย่างมากนัก

อย่างไรก็ตาม ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเติบโตของเศรษฐกิจในต่างประเทศตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1970 หรือช่วง พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา รวมถึงกระแสการต่อต้านอำนาจเผด็จการในหลาย ๆ ประเทศ จนก่อให้เกิดการล่มสลายของระบอบอำนาจนิยม นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาสนใจประชาธิปไตยกันมากขึ้น (Phumarin, 2017) ทั้งนี้ด้วย

การเติบโตของระบบเศรษฐกิจในประเทศแถบเอเชีย จึงส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมขยายตัว ทำให้เอื้อต่อการเกิดความเข้าใจและเกิดการพัฒนานโยบายของประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น รวมถึงเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วยเช่นกัน (Arachananan, 2018) อนึ่งประเทศไทยในห้วงเวลาดังกล่าว เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย และถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางการเมืองรวมถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมครั้งสำคัญครั้งหนึ่งด้วย ซึ่งผลสะท้อนของกรณี 14 ตุลาฯ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือการทำให้ประชาชนไทยได้รับสิทธิเสรีภาพและนำมาซึ่งระบอบประชาธิปไตยตามวิถีทางรัฐสภา (Singhsomboon, 2018) การโค่นล้มของระบอบเผด็จการก่อให้เกิดความตื่นตัวในด้านสิทธิประชาธิปไตยครั้งใหญ่แก่ประชาชนในทุกระดับ กระแสการต่อสู้ในเรื่องการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ความเป็นธรรมได้แผ่ขยายออกไป ความตื่นตัวของประชาชนขยายตัวออกไปจากห้องเรียน สุโรงงานและท้องไร่ท้องนามรวมทั้งตามถนนหนทางต่าง ๆ และก่อให้เกิดรูปขบวนของการเคลื่อนไหวของประชาชนขนาดใหญ่ อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ไทย เช่น กลุ่มกรรมกร กลุ่มชาวนา องค์กรครู กลุ่มพระสงฆ์ และการเคลื่อนไหวเพื่อความเป็นธรรมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ (Pintoptaeng, 2009)

ทั้งนี้เมื่อเกิดการรัฐประหารแต่ละครั้งก็มักเกิดรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมา รวมถึงการจัดให้มีการเลือกตั้ง แต่นั่นก็ไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองต่าง ๆ ในประเทศได้ เป็นเพราะประชาชนมีการแตกแยกทางความคิด โดยความคิดทางการเมืองได้แยกออกเป็น 2 ฝ่าย (Thammaniwong, 2001) ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าว การเคลื่อนไหวในประเทศไทยเริ่มมีการเคลื่อนไหวมาเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2548-2552 ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ รวมถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในปีพ.ศ. 2556-2557 อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. 2557 เริ่มมีการทำกิจกรรมที่มีประเด็นหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประเด็นด้านการเมือง สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมทางเพศ ฯลฯ เช่น การชุมนุมต่อต้านรัฐบาล คสช. การจัดกิจกรรมรำลึกเหตุการณ์ต่าง ๆ การจัดเสวนา รวมถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ด้วย

2. กลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่และเงื่อนไขการเกิดกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่

ขบวนการประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy Movement - NDM) เป็นการรวมกลุ่มของเครือข่ายนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ ศิลปิน ภาคประชาสังคม และประชาชน จากองค์กรหรือ

สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการต่อต้านการทำรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา รวมถึงเป็นเครือข่ายที่จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยกลับคืนมาสู่ประเทศไทย ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...ภาพมองของ NDM ขอเรียกว่าเป็นขบวนการประชาธิปไตย ที่ไม่ได้ประกอบไปด้วยนักศึกษาอย่างเดียว ถึงแม้ภาพจะสะท้อนว่าเป็นการเคลื่อนไหวของนักศึกษาเองก็ตาม แต่ NDM เป็นขบวนการประชาธิปไตยที่มีคนจำนวนมากอยู่ในขบวนการทั้งแบบรับรู้และไม่รับรู้ มารวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อทำให้ระบอบประชาธิปไตยกลับมา โดยภาคีและเครือข่ายของกลุ่มหลักๆ คือ นักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ แรงงาน NGO ศิลปิน มุลินีต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็เป็นเครือข่าย รวมถึงบรรดาผู้คนที่รักในประชาธิปไตย ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือการต่อต้านการรัฐประหาร...”

ทั้งนี้ขบวนการประชาธิปไตยใหม่ก่อตัวขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการแสดงออกทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ในวันครบรอบ 1 ปี การทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ณ บริเวณหน้าหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากเหตุการณ์การแสดงออกทางการเมืองดังกล่าว ส่งผลให้นักศึกษาที่ทำกิจกรรมถูกจับกุมทั้งสิ้นจำนวน 38 คน โดยไม่มีใครถูกตั้งข้อหา และต่อมาจึงมีหมายเรียกนักศึกษา จำนวน 7 คน เพื่อไปรับทราบข้อกล่าวหา ในวันที่ 8 มิถุนายน 2558 ซึ่งจากเหตุการณ์นี้จึงเป็นที่มาและชนวนที่สำคัญของการประกาศจัดตั้งกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตามจากการพูดคุยและสื่อสารระหว่างเครือข่ายภาคีของกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรม โดยแนวทางและหลักแนวคิดของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ นั้น ต่างก็มีแนวคิดพื้นฐานทางการเมืองที่ชัดเจนในด้านการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ มองว่า การสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย จะทำให้ทุกคนในสังคมมีอำนาจเท่ากัน การให้พื้นที่กับประชาชน เคารพต่อเสียงของประชาชน ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ และทำให้องค์กรต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อจากนี้ต้องยึดโยงกับประชาชนมากที่สุด เพราะนั่นจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย ยิ่งประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นเท่าไร ระบอบประชาธิปไตยก็จะชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น และจากหลักแนวคิดของสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีแนวคิดพื้นฐานทางการเมืองที่ชัดเจนในการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยนั้น ส่งผลให้พื้นฐานแนวความคิดของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ที่เกิดขึ้นคือ ทุกคนในสังคมมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน หากแต่การรัฐประหารที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนในประเทศ รวมถึงส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนด้วย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลังการรัฐประหาร ก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตคนในสังคมเช่นกัน กล่าวคือ ภายหลังจากการรัฐประหาร รัฐบาลได้มีคำสั่งต่าง ๆ ออกมาหลายฉบับที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนหลายกลุ่ม เช่น การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรประกาศห้ามบุคคลออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด การประกาศห้ามการชุมนุมเกิน 5

คนขึ้นไป และคำสั่งต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งประชาชนที่มีวิถีชีวิตแบบหาเช้ากินค่ำจะได้รับผลกระทบจากคำสั่งดังกล่าวอย่างแน่นอน

3. แนวทางการเคลื่อนไหวและวิธีการดำเนินงานของกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่

การเคลื่อนไหวของกลุ่มอยู่ในลักษณะเครือข่ายที่มีกลุ่มต่าง ๆ เป็นภาคี โดยมีตัวแทนของแต่ละเครือข่ายมาทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวความคิดและมีวิธีการทำงานที่มีรูปแบบเฉพาะกลุ่ม จึงทำให้ประเด็นการเคลื่อนไหวมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้การทำงานของกลุ่มยึดหลักการ 5 ประการ คือ หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน หลักความยุติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักสันติวิธี ทั้งนี้รูปแบบโครงสร้างของกลุ่มมีลักษณะการทำงานเป็นแนวราบ ไม่มีสายการบังคับบัญชา โดยเป็นภาคีเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่นั้น เป็นเพียงสื่อกลางที่คอยสื่อสารและประสานงานให้กับกลุ่มอื่น ๆ ในการมาทำงานร่วมกัน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นปัญหาและข้อมูลร่วมกัน ซึ่งการจัดการภายในของกลุ่มจะมีตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ทำหน้าที่กองเลขาเพื่อประสานงานกับเครือข่ายอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้จะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งระบบการเงิน การจัดกิจกรรม การประสานระหว่างกลุ่ม การทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ และการจัดเวทีเสวนา ฯลฯ ซึ่งทางกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่จะมองถึงความสามารถที่แต่ละคนและแต่ละกลุ่มมีความถนัดร่วมด้วย ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...พยายามทำ NDM ให้อยู่ในลักษณะของการเป็นเครือข่าย มีกลุ่มต่าง ๆ เป็นภาคีเครือข่าย อาจจะมีตั้งองค์กรขึ้นมาจากตัวแทนของแต่ละเครือข่ายและมาช่วยกันทำงาน และการที่ทำงานเป็นเครือข่าย ทำให้การทำงานภายใน NDM มีทั้งข้อดีและความท้าทาย คือ มันมีประเด็นการเคลื่อนไหวที่หลากหลายมากขึ้น เพราะมีกลุ่มเพื่อนหลายเครือข่ายเข้าร่วม พอมาถึงวิธีการทำงาน พวกเราพยายามยึดหลักการ 5 ข้อ คือ หลักประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม แล้วก็สันติวิธี นั่นคือ หลักประชาธิปไตยคือคนไทยมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน หลักความยุติธรรมที่จะช่วยลดความขัดแย้งของคนในสังคม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดชีวิตของตัวเอง หลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน และสุดท้ายคือหลักสันติวิธีคือการไม่ใช้ความรุนแรง ไม่มีอคติ...”

ทั้งนี้การเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ เป็นไปตามแนวทางการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่ว่าด้วยการเคลื่อนไหวต่อสู้ตามช่องทางระบบการเมืองปกติ กล่าวคือ รูปแบบข้างต้นเป็นวิธีการที่อยู่ในระดับของการยอมรับได้หรืออยู่ในบรรทัดฐานของประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้แก่ การจัดเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มและเครือข่ายอื่น ๆ เช่น การจัดเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มและเครือข่ายอื่น ๆ อีกหนึ่งแนวทางการเคลื่อนไหวที่พบจากการศึกษา คือ การใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook Twitter และ YouTube ในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่

ข้อมูลในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งของกลุ่ม รวมถึงการจัดทำและเผยแพร่หนังสือพิมพ์ “ก้าวข้าม” ซึ่งเป็นเอกสารข้อมูลที่นำเสนอเกี่ยวกับผลกระทบของการทำรัฐประหาร ทั้งนี้ในการใช้สื่อออนไลน์ ยังรวมไปถึง การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่ม ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...แนวทางของกลุ่มเน้นการใช้รูปแบบสันติวิธี ไม่ใช่อารยะขัดขืน ซึ่งไม่มีการยอมรับอำนาจของคสช. แน่นนอน เพราะถ้าทำอารยะขัดขืนเท่ากับว่าเป็นการยอมรับอำนาจหรือกฎหมายของคณะรัฐประหาร การทำอารยะขัดขืนจะทำได้ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยหรือใกล้กับประชาธิปไตยมากที่สุด... และภายใต้รัฐบาลคสช. ในช่วงนั้นมีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวค่อนข้างสูง วิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการใช้ Social Media ในการเผยแพร่ข้อมูลผ่าน Facebook YouTube จัดทำหนังสือพิมพ์ก้าวข้าม จัดเสวนาวิชาการ ซึ่งเป็นการค่อยๆ เปิดพื้นที่ปลอดภัย กิจกรรมการเดินทางก็มีบ้างแต่ด้วยข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างทำให้เกิดขึ้นยากจึงไม่สามารถทำได้ทุกวัน ทั้งนี้คิดว่าการประท้วงควรเกิดในโอกาสสำคัญมากกว่า”

อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจในการเลือกใช้แนวทางการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในกิจกรรมแต่ละครั้งนั้นก็มีความน่าสนใจ กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งทางกลุ่มจะร่วมกันประเมินสถานการณ์ว่ามีประเด็นใดบ้างที่มีความน่าสนใจหรือสมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกอย่างไรต่อประเด็นนั้น ๆ และสถานการณ์ทางการเมือง ณ ขณะนั้นอยู่ในลักษณะใด รวมทั้งสมาชิกต้องการจะทำอะไร แล้วจึงนำมาสู่บทสรุปและมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะดำเนินกิจกรรมอย่างไรต่อไป ทั้งนี้ในการประเมินสถานการณ์นั้น จะมีการพิจารณาถึง 1) กลุ่มต้องการจะสื่อสารอะไรออกไปสู่สังคม เพื่อที่สังคมจะสามารถรับรู้ได้มากที่สุด 2) ข้อมูลหรือข่าวสารที่สื่อสารออกไปคืออะไร รวมทั้งเนื้อหาของงานที่นำเสนอ ซึ่งทางกลุ่มจะคิดหารูปแบบใหม่ๆ เพื่อตอบสนองกับวัตถุประสงค์ โดยในแต่ละครั้งวัตถุประสงค์ก็จะแตกต่างกันออกไปแต่จะวางอยู่บนเป้าหมายของกลุ่ม และ 3) คำนึงถึงกรณีที่เราจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การโดนจับกุม ความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งให้ความสำคัญถึงสภาพลักษณะของตนเอง กลุ่ม มหาวิทยาลัย รวมถึงผู้ที่รับสารด้วย ฉะนั้นแล้วในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จึงไม่ใช่แค่การจัดงานทั่วไป แต่ทุกประเด็นได้ผ่านกระบวนการคิดมาตั้งแต่ต้นจึงจะนำมาสู่กิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง กลุ่มจะประเมินว่ามีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ สมาชิกรู้สึกอย่างไรกับประเด็นนั้น สถานการณ์ทางการเมืองเป็นแบบไหน และสมาชิกต้องการทำอะไรบ้าง แล้วนำมาสรุปร่วมกันว่าจะดำเนินกิจกรรมอย่างไรต่อ และการคำนึงถึงการสื่อสารข้อมูลสู่สังคม เนื้อหาสิ่งที่จะนำเสนอ

ซึ่งจะมีรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองกับวัตถุประสงค์ และคำนึงถึงกรณีที่เราว่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น โคนจับ ความปลอดภัยของผู้เข้าร่วม...”

การรวมตัวกันเพื่อแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ มีพื้นฐานที่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคพลเมือง ที่เป็นรูปแบบ แนวทาง และวิธีแสดงออกทางการเมืองโดยเป็นยุทธวิธีของประชาชนที่สามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้ในทางตรง เป็นการเคลื่อนไหวที่ตอบโต้ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากเรื่องของการเมืองเชิงสถาบัน ฉะนั้นแล้วการเมืองภาคพลเมืองจึงเป็นปฏิบัติการทางอำนาจของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ในอีกแง่หนึ่งเป็นการตรวจสอบถึงการทำงานและโต้ตอบอำนาจของรัฐ ทั้งนี้ก็เป็นการกระทำตามสิทธิของการเป็นพลเมืองภายใต้หลักการต่าง ๆ และการเมืองภาคประชาชนเองก็ไม่ใช่การชุมนุมประท้วงต้านอำนาจรัฐอย่างเดียว แต่เป็นการเมืองแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งการเคลื่อนไหวของสาธารณะชนทั่วไปในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่มเพื่อแสดงสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน รวมไปถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ก็มีความสอดคล้องกับลักษณะการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ ในแง่ที่ว่าการเคลื่อนไหวนั้นไม่ใช่ขบวนการเคลื่อนไหวบนพื้นฐานของชนชั้น และไม่ได้เรียกร้องผลประโยชน์ในเรื่องแคบ ๆ แต่มุ่งเปลี่ยนแปลงไปที่นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม โดยกระทำการเคลื่อนไหวเรียกร้องด้วยตนเอง ไม่ได้หวังพึ่งกลไกของรัฐ ซึ่งเป้าหมายการเคลื่อนไหวเรียกร้องไม่ใช่เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐ แต่เคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อสร้างกติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต หรือสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในเรื่องนั้น ๆ

4. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาทางกลุ่มมีบทเรียนที่สำคัญคือการมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกิดจากสิ่งที่กลุ่มต้องการสื่อสารออกไปแล้วทำให้ผู้คนเข้าใจได้มากขึ้น เช่น การที่กลุ่มพยายามต่อสู้ว่าสิ่งที่กลุ่มกำลังกระทำอยู่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ภายใต้สิทธิและเสรีภาพของรัฐ ฉะนั้นเมื่อเวลาทำกิจกรรมในแต่ละครั้งแล้วมีการดำเนินคดีเกิดขึ้น และมีการสื่อสารไปถึงผู้คนภายนอกให้รับรู้ว่ามีสิ่งของกลุ่มกำลังกระทำนั้นไม่ได้ผิดกฎหมายแต่อย่างใด รวมไปถึงเกิดการกระตุ้นให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้และตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้กลุ่มมองว่าประสบความสำเร็จ อีกทั้งบริบทจากภายนอกประเทศก็ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเช่นกัน กล่าวคือ ถึงแม้รัฐบาลจะเป็นรัฐบาลเผด็จการแต่ก็มีความเป็นห่วงถึงภาพลักษณ์ของตัวเองและยังต้องการได้รับการยอมรับในเวทีโลก โดยช่วงเวลาใดที่กลุ่มได้รับการ

สนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศหรือสถานทูตต่าง ๆ ช่วงเวลานั้นก็จะสามารถทำงานได้ง่ายมากขึ้นเช่นกัน และอีกความสำเร็จนั้นคือ ความผิดพลาดของคสช. ที่แสดงความอ่อนแอหรือความผิดพลาดออกมาบ่อยครั้งจนผู้คนเริ่มเห็นภาพเหล่านั้นเอง ฉะนั้นแล้วจึงอยู่ที่การดำเนินงานของกลุ่มว่าจะสามารถขยายภาพดังกล่าวออกมาได้มากน้อยเพียงใด ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...ความสำเร็จของกลุ่มเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การสื่อสารว่าสิ่งที่กลุ่มกำลังพยายามทำไม่ได้ เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่สามารถกระทำได้ภายใต้กฎหมายของรัฐ รวมถึงการกระตุ้นให้สังคมได้รับรู้และตื่นตัวทางการเมือง และที่สำคัญก็คือบริบทจากภายนอกประเทศที่ส่งผลต่อความสำเร็จเช่นกัน อีกทั้งความผิดพลาดในการทำงานและการสื่อสารข้อมูลของคสช. ด้วย...”

อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มนำมาสู่การเป็นปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเคลื่อนไหวและการดำเนินงานของกลุ่มด้วย ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การตรวจสอบและควบคุมจากรัฐบาลคสช. ที่มีเจ้าหน้าที่คอยเฝ้าดูการทำงานของกลุ่ม และ 2) ปัจจัยจากกลุ่มฝ่ายตรงข้าม ที่มีการโจมตีโดยนำข้อมูลที่ผิดเพี้ยนมาใส่ร้าย ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคในการรับรู้ข่าวสารและเป็นผลลบต่อกลุ่มในการทำกิจกรรมด้วย และปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) ภาษา เพราะในการสื่อสารในระดับสากลจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างประเทศ เนื่องจากองค์กรหรือหน่วยงานในประเทศยังไม่มีทำให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ 2) รูปแบบกิจกรรมที่ยังไม่มีความน่าสนใจเท่าที่ควร รวมทั้งไม่สามารถดึงดูดผู้คนให้เข้าร่วมได้ในจำนวนที่ต้องการ 3) การไม่มีมวลชนที่มากพอในการสนับสนุนการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง แม้ว่ากลุ่มจะได้ชื่อว่าเป็นขบวนการประชาธิปไตยใหม่ แต่ก็ยังไม่เคยขยายไปได้ถึงความเป็นขบวนการที่จะสามารถร้อยเรียงและเชื่อมโยงผู้คนให้เกิดประเด็นร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลคสช. ได้ 4) ปัญหาการยึดวัฒนธรรมปัจเจกบุคคลที่มากเกินไปของสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการทำงานที่ไม่ได้ยึดหลักการของขบวนการอย่างแท้จริง ไม่เชื่อมั่นในวิธีการของฝ่ายซ้ายแบบเดิม มีผลประโยชน์ไม่ชัดเจน ไม่ค่อยยึดมั่นมากและไม่มีความต่อเนื่อง และ 5) ปัญหาระยะเวลาของการใช้สื่อออนไลน์ เนื่องจากผู้คนจำนวนหนึ่งเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ใช้เพียงการเคลื่อนไหวในมือของตน อีกทั้งฝ่ายรัฐบาลเองก็สามารถรับมือกับกรณีเช่นนี้ได้โดยการออกกฎหมายหรือการเข้าไปควบคุมในช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกกลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ภายหนึ่งว่า

“...ปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวนั้น มันนำมาสู่การเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของกลุ่ม ปัญหาที่มีทั้งภายในและภายนอก คือ ปัจจัยภายนอกมีทั้งการควบคุมการทำงานจากรัฐบาลคสช. และ

การโจมตีด้านข้อมูลจากฝ่ายตรงข้าม ที่พยายามนำข้อมูลที่โจมตีสื่อสาร และปัจจัยภายใน คือเรื่องของภาษาในการสื่อสารในระดับสากล รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ยังไม่มีความน่าสนใจ การที่ผู้คนเข้าร่วมกิจกรรมน้อยอีกทั้งยังเป็นกลุ่มคนเดิม อีกทั้งการที่สมาชิกของกลุ่มมีความเป็นปัจเจกมากเกินไป และสุดท้ายคือปัญหาการใช้สื่อออนไลน์...”

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ พบว่า เงื่อนไขในการรวมกลุ่มของนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่ เป็นเงื่อนไขที่มาจากลักษณะทางด้านการเมืองและทางสังคม ซึ่งสมาชิกของกลุ่มมีแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน โดยมีความโน้มเอียงไปในด้านประชาธิปไตย ที่มองว่า การสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย จะทำให้ทุกคนในสังคมมีอำนาจเท่ากัน โดยประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน และประชาชนมีอำนาจที่จะตัดสินใจประเด็นสำคัญทางนโยบายสาธารณะที่จะต้องขึ้นอยู่กับเสียงส่วนมาก ซึ่งในการตัดสินใจแต่ละคนจะมีคะแนนเสียงเท่ากันหนึ่งเสียง ทั้งนี้ประชาชนใช้อำนาจได้ทั้งทางตรง (การลงมติดี้นยัน) และทางอ้อม (การเลือกตั้ง) รวมทั้งประชาธิปไตยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค เสรีภาพต่าง ๆ รวมทั้งการมีสิทธิได้รับบริการของรัฐและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้โดยมีจุดร่วมที่สำคัญที่สุดของกลุ่มคือ ระบบการเมืองควรเป็นไปตามกระบวนการทางการเมืองและไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการเมืองโดยวิธีการทางลัด ซึ่งลักษณะแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับข้อค้นพบ Wipatphumprathet, T. (2013) ที่พบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง รวมทั้งนักศึกษามีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกาสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิภาค อาณาเขต ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ทั้งนี้เหตุการณ์ที่เป็นจุดร่วมหรือชนวนของการก่อตัวของกลุ่มนั้นคือ การจัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ ณ บริเวณหน้าหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เพื่อต่อต้านการรัฐประหารที่เกิดขึ้นโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อนึ่งเหตุการณ์การรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ทำให้เกิดความไม่พอใจซึ่งไม่ใช่แค่นิสิต นักศึกษาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้คนทั่วไปในสังคมที่เป็นผู้ฝักใฝ่ในระบบประชาธิปไตยด้วย ทั้งบรรดา อาจารย์ นักวิชาการ ศิลปิน และภาคประชาสังคม จากองค์กรหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการมองการรัฐประหารที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งนั้น เป็นวิธีการทางลัดที่มาลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งวิธีการทางลัดดังกล่าวยังส่งผล

กระทบต่อสิทธิมนุษยชนของการเป็นพลเมืองของประเทศ ฉะนั้นแล้วการเมืองในระบอบประชาธิปไตยควรเป็นไปตามกรอบและกระบวนการทางเมืองแบบปกติ สอดคล้องกับหลักการสำคัญเกี่ยวกับประชาธิปไตยของ Neumann, S. (1964 อ้างถึงใน Chueathong, 2011) ที่กล่าวถึงเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน (เป็นของปวงชน) ขึ้นตอนเลือกผู้นำเป็นไปโดยเสรี การยอมรับหลักความเสมอภาค ไม่กีดกันกลุ่มต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง การสำนึกในความเป็นพลเมืองดี และการส่งเสริมครรลองทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ประเด็นสำคัญต่อมาคือ วิธีการดำเนินงานและแนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เกิดขึ้นหลังจากการรวมกลุ่มแล้วนั้น ถือว่ามีลักษณะร่วมที่สำคัญนั้นคือ ทางกลุ่มมีจุดยืนทางการเมืองและมีข้อเรียกร้องที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้งกลุ่ม โดยมีหลักการที่กลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ยึดมั่น 5 ประการ ได้แก่ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ ของ Pintoptaeng, P. (2009) ในแง่ที่ว่า ขบวนการเหล่านี้ไม่ได้เรียกร้องเกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มดังเช่นในกรอบของทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ อีกทั้งจุดหมายของขบวนการเหล่านี้ก็ไม่ได้ต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐดังเช่นขบวนการทางชนชั้นที่มุ่งสู่การปฏิวัติ แต่ขบวนการทางสังคมแบบใหม่นี้ต้องการสร้าง “กติกาหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” ช่วงชิงการนำในการสร้างค่านิยม/ความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งที่ต่อสู้เรียกร้อง หรือเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างวาทกรรมชุดใหม่ในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับลักษณะสำคัญซึ่งเป็นความ “ใหม่” ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ ของ Chumphon, P. (2003) ที่กล่าวว่า ขบวนการทางสังคมใหม่ พยายามที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสังคม ทั้งโดยเปลี่ยนแปลงค่านิยมและโดยการพัฒนาวิถีชีวิตใหม่ ๆ ขึ้นมาเป็นทางเลือก (Alternative Life-styles) คือแทนที่จะมุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงโดยผ่านระบบการเมืองหรือโดยการกระทำทางการเมือง ขบวนการใหม่ ๆ มุ่งความสนใจไปที่นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม (Cultural Innovation) ซึ่งสร้างสรรค์วิถีชีวิตใหม่ โดยการท้าทายค่านิยมเดิม ๆ การเน้นสัญลักษณ์ และความมีตัวตน

อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อออนไลน์เพื่อเข้ามาช่วยในการสื่อสารและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่สามารถก่อรูปขบวนขึ้นมาได้อย่างชัดเจนในยุคที่ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถเคลื่อนไหวได้มากเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพที่จะสร้างการปะทะและมีขึ้นเชิงหรือวิธีการที่แปลกใหม่อยู่เสมอ ที่จะเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาในการดึงดูดผู้คนให้มาเข้าร่วมกิจกรรม สอดรับกับ Mankhasakun, T. (2014) ที่พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทยบางกลุ่มถูกกีดกันจากฝ่ายผู้มีอำนาจ ทำให้กลุ่มเหล่านี้ไม่มีพื้นที่อยู่บนสื่อกระแส

หลัก ดังนั้นการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งจึงต้องมีการพลิกแพลงรูปแบบและวิธีการ เพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่ที่จะแสดงจุดยืนทางการเมืองของตนด้วยข้อจำกัดข้างต้น โดยการเคลื่อนไหวแบบนี้หากดูเพียงผิวเผินอาจจะทำให้คิดว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่มีความหนักแน่นและไร้ความหมาย แต่แท้ที่จริงการเคลื่อนไหวเหล่านี้กำลังต่อสู้กับสิ่งที่ทางกลุ่มต่อต้านด้วยการสร้างแนวคิดและการสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อที่จะต่อต้านสัญลักษณ์ที่ถูกชนชั้นสูงครอบงำมาโดยตลอด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มนักศึกษา

1) ในการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งของกลุ่มจำเป็นต้องยึดวัตถุประสงค์และตั้งเป้าหมายของการทำกิจกรรมให้ชัดเจนและแน่วแน่ โดยการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกทุกภาคีเครือข่ายให้มีความเข้าใจตรงกันในประเด็นการเคลื่อนไหวและรูปแบบของการดำเนินงาน

2) การดำเนินงานของกลุ่มจำเป็นต้องทำให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งการเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายต่อความสนใจเข้าร่วมของผู้คนภายนอก จะส่งผลให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มได้รับความสนใจมากขึ้น

3) การเป็นปัจเจกบุคคลของสมาชิกอาจส่งผลต่อการแตกสลายของกลุ่มได้ กลุ่มจึงควรยึดแนวทางการทำงานที่เป็นรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมให้มากขึ้น ทั้งการเพิ่มภาคีเครือข่ายการทำงาน หรือแม้กระทั่งการจัดตั้งก็เป็นเรื่องสำคัญในการปฏิบัติในแนวทางหรือรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงลักษณะการเคลื่อนไหวต่อสู้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลในเห็นถึงรายละเอียดและความสำคัญของการเคลื่อนไหวแต่ละรูปแบบเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อเปรียบเทียบและให้เห็นถึงอีกแง่มุมของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

Arachananan, C. (2018). *Democracy in a universal view*. [In Thai]. Individual Study. College of the Constitutional Court.

Charoensin-olan, C. (2002). *New Social movement*. [In Thai]. Bangkok: Vibhasa Publisher.

- Chueathong, S. (2011). Buddhist democracy. [In Thai]. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 2(1), 77-88.
- Chuklin, N. (2017). Appropriate Democratic Approach in the Author's View. [In Thai]. Academic Article. College of the Constitutional Court.
- Chumphon, P. (2003). *Definition of Social Movement*. [In Thai]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Duangawat, C. (2013). The Correlation between the study in the Faculty of Political Science and Public Administration and student's political role. [In Thai]. (Independent Study). Chiang Mai University.
- Kasetsiri, C. (2001). *History of Thai politics: 1932-1957*. [In Thai]. Thammasat University: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities.
- Keyunwan, C. (2006). *Social movement in Thailand*. [In Thai]. Bangkok: Labor Democracy Publisher.
- Khunchaimang, S. (2012). *Cyberspace and New Social Movements in Thailand (2006 - 2011)*. [In Thai]. (Doctoral dissertation). Chandrakasem Rajabhat University.
- Mankhasakun, T. (2014). *New social movement in Thailand*. [In Thai]. (Master' Thesis). Chiang Mai University.
- Phumarin, C. (2017). *Democracy in the context of Thai society*. [In Thai]. Individual Study. College of the Constitutional Court.
- Pintoptaeng, P. (2009). *Framework for analysis of social movement theory*. [In Thai]. Chiang Mai: The Heinrich Böll Foundation, Southeast Asia Regional Office.
- Ponjarern, W. (2011). *Documents for lecture on Thai politics and government*. [In Thai]. College of Politics and Governance. Mahasarakham University.
- Prasoetkun, S. (2009). *Civil Politics in Thai democracy. 2nd ed.* [In Thai]. Bangkok: Amarin Publishers.
- Rungthipanon, O. (2015). *Thai democracy and world democracy*. [In Thai]. Academic Article. The Secretariat of the House of Representatives.
- Singhsomboon, S. (2018). *Principle of democracy*. [In Thai]. Individual Study. College of the Constitutional Court.

- Thammaniwong, S. (2001). Social Movement. [In Thai]. *Journal of the Faculty of Arts. Silpakorn University*, 23(2), 32-54.
- Wipatphumprathet, T. (2013). *Democratic Citizenship of Dhurakij Pundit University Students*. [In Thai]. (Research Report) . Dhurakij Pundit University Research Development and Innovation. Bangkok: Dhurakij Pundit University.